

NẾU THIÊN CHÚA LÀ ĐÁNG TUYỆT ĐỐI TỐT LÀNH, VÀ NẾU CÔNG TRÌNH TẠO DỰNG BAN ĐẦU LÀ TỐT ĐẸP, THÌ TẠI SAO SỰ DỮ LẠI TỒN TẠI?

Đây là một trong những câu hỏi lâu đời và sâu sắc nhất trong thần học và triết học — một câu hỏi mà vô số các nhà thần học và tư tưởng gia trong suốt dòng lịch sử đã cố gắng giải đáp cách hợp lý và thuyết phục.¹ Chính bản thân tôi cũng đã dành rất nhiều thời gian để suy tư về màu nhiệm này. Tuy nhiên, chỉ mới gần đây thôi, tôi mới gặp được một cách giải thích giúp tôi hiểu vấn đề rõ ràng hơn và có lẽ cũng sâu sắc hơn.

Điều đó đã giúp tôi có được một cái nhìn sâu xa hơn về những gì Thiên Chúa đang thực hiện trong thế giới của chúng ta, mặc cho những đau khổ, hỗn loạn và sự dữ đang

¹ . See The Problem of Pain; Confessions, Book VII.

diễn ra trước mắt — những thực tại mà nhiều khi chúng ta không thể nào hiểu thấu hoàn toàn. Tuy nhiên, ngay giữa những bất định ấy, tôi ngày càng xác tín hơn rằng: sự khôn ngoan và sự quan phòng của Thiên Chúa vượt xa giới hạn hiểu biết của con người chúng ta.²

Tôi cảm thấy cách nhìn này thật mạnh mẽ, vì nó đem lại cho tôi niềm hy vọng cần thiết để kiên trì cho đến ngày, mọi sự sẽ được tỏ lộ, khi chúng ta được diện kiến Thiên Chúa mặt đối mặt.³

Vì thế, tôi xin mạn phép chia sẻ những suy tư này với các độc giả Công Giáo, nhất là các bạn trẻ sinh viên thần học và quý Thầy chủng sinh. Tôi hy vọng khi quý vị và các bạn đọc qua bài viết ngắn gọn này, các bạn có thể tìm thấy câu trả lời cho điều mà tôi đã nêu lên.

Trong trình thuật tạo dựng của sách Khởi Nguyên, câu “Thiên Chúa thấy thế là tốt đẹp” được lặp đi lặp lại sau mỗi giai đoạn tạo dựng. Những câu này được tìm thấy trong chương 1 của sách Sáng Thế.⁴

Sau đây là những đoạn chính:

- Khởi Nguyên 1:4 — Sau khi tạo dựng ánh sáng:
“Thiên Chúa thấy ánh sáng tốt đẹp.”
- Khởi Nguyên 1:10 — Sau khi phân rẽ đất liền và biển cả:
“Thiên Chúa thấy thế là tốt đẹp.”
- Khởi Nguyên 1:12 — Sau khi tạo dựng cây cỏ và thực vật:
“Thiên Chúa thấy thế là tốt đẹp.”
- Khởi Nguyên 1:18 — Sau khi tạo dựng mặt trời, mặt trăng và các vì sao:
“Thiên Chúa thấy thế là tốt đẹp.”

² . Cf. Isaiah 55:8–9; Romans 8:28.

³ . Cf. 1 Corinthians 13:12; Revelation 22:4.

⁴ . Genesis 1:4, 10, 12, 18, 21, 25, 31.

- Khởi Nguyên 1:21 — Sau khi tạo dựng các sinh vật biển và chim trời: “Thiên Chúa thấy thế là tốt đẹp.”
- Khởi Nguyên 1:25 — Sau khi tạo dựng các loài động vật trên mặt đất: “Thiên Chúa thấy thế là tốt đẹp.”

Sau đó, sau khi tạo dựng con người và hoàn tất toàn bộ công trình tạo dựng:

- Khởi Nguyên 1:31 — “Thiên Chúa thấy mọi sự Người đã làm ra quả là rất tốt đẹp.”

Lời khẳng định cuối cùng này đặc biệt quan trọng về mặt thần học, vì nó tóm kết toàn bộ công trình tạo dựng. Cách diễn tả “rất tốt đẹp” trong tiếng Híp-ri diễn tả sự hoàn hảo, hài hòa và tốt lành theo nghĩa trọn vẹn nhất.⁵

Những câu Kinh Thánh này tạo nên nền tảng cho niềm tin Kitô giáo rằng chính công trình tạo dựng tự bản chất là tốt đẹp, bởi vì nó phát xuất từ Thiên Chúa — Đáng tuyệt đối tốt lành. Vì thế, sự dữ không được hiểu như một điều gì đó được Thiên Chúa trực tiếp tạo dựng, nhưng là sự bóp méo hay hư hoại của điều tốt lành mà Thiên Chúa đã dựng nên.⁶

Đây là một trong những câu hỏi sâu sắc và lâu đời nhất của thần học và triết học: Nếu Thiên Chúa tuyệt đối tốt lành, và nếu công trình tạo dựng ban đầu là tốt đẹp, thì tại sao sự dữ lại tồn tại?

Truyền thống Kitô giáo, đặc biệt trong Giáo hội Công giáo, tiếp cận vấn đề này một cách rất cẩn trọng. Điểm then chốt là:

Sự dữ không phải là điều Thiên Chúa tạo dựng. Sự dữ là sự hư hoại, bóp méo hoặc thiếu vắng của điều tốt lành mà Thiên Chúa đã tạo dựng.⁷

⁵ . See Claus Westermann, *Genesis 1–11: A Commentary* (Minneapolis: Augsburg, 1984), 145–146.

⁶ . See *Catechism of the Catholic Church* (CCC), nos. 299–311.

⁷ . CCC, nos. 309–311.

Tư tưởng này đã có từ thời các nhà thần học như Thánh Âu-Tinh và Thánh Tôma Aquinô.⁸

Trong sách Khởi Nguyên (hay còn gọi là Sách Sáng Thế), sau mỗi hành động tạo dựng, Thiên Chúa đều tuyên bố rằng công trình ấy là “tốt đẹp.” Điều này có nghĩa là mọi sự phát xuất trực tiếp từ Thiên Chúa đều mang bản chất tốt lành, bởi chính Thiên Chúa là sự thiện hảo. Chính sự hiện hữu tự nó đã là điều tốt đẹp.⁹

Vậy sự dữ phát sinh từ đâu?

Câu trả lời của Kitô giáo là: **sự dữ đi vào thế giới qua việc lạm dụng tự do.**

Thiên Chúa tạo dựng các thiên thần và con người với tự do ý chí, bởi vì tình yêu đích thực không thể tồn tại nếu không có tự do. Một thế giới của những tạo vật bị lập trình sẵn có thể vâng phục cách tự động, nhưng không thể thực sự yêu thương. Tình yêu đòi hỏi khả năng lựa chọn.¹⁰

Nhưng tự do cũng mang theo một nguy cơ: khả năng từ chối Thiên Chúa.

Theo truyền thống Kitô giáo:

- một số thiên thần đã tự do nổi loạn chống lại Thiên Chúa — đó là nguồn gốc của sự dữ ma quỷ;¹¹
- nhân loại, được tượng trưng qua Adam và Eve, đã quay lưng lại với Thiên Chúa qua tội lỗi — đó là nguồn gốc của sự dữ luân lý trong lịch sử nhân loại.¹²

Điểm quan trọng là: Thiên Chúa tạo dựng khả năng tự do, và tự do tự nó là điều tốt đẹp. Nhưng các thụ tạo đã lạm dụng tự do ấy, và từ đó sự dữ phát sinh.

⁸ . Enchiridion, ch. 11; Summa Theologiae I, q. 48, a. 1.

⁹ . Summa Theologiae I, q. 5, a. 3.

¹⁰ . CCC, nos. 1730–1742.

¹¹ . CCC, nos. 391–395.

¹² . Genesis 3:1–19; Romans 5:12; CCC, nos. 396–409.

Một hình ảnh so sánh hữu ích là bóng tối. Bóng tối không phải là một “thực thể” được tạo dựng riêng biệt. Bóng tối xuất hiện khi ánh sáng vắng mặt. Tương tự như vậy, sự dữ không phải là một bản thể độc lập do Thiên Chúa tạo nên; nó là sự thiếu vắng hoặc hư hoại của điều tốt lành ở nơi đáng lẽ phải có điều tốt lành.¹³

Ví dụ:

- hận thù là sự bóp méo của tình yêu;
- tàn nhẫn là sự bóp méo của lòng trắc ẩn;
- dối trá là sự bóp méo của chân lý;
- bất công là sự bóp méo của công lý.¹⁴

Ngay cả những điều mang tính hủy diệt cũng thường bắt đầu từ một điều vốn tốt đẹp nhưng đã trở nên lệch lạc và mất trật tự.

Điều này cũng giải thích tại sao thế giới hôm nay chứa đầy đau khổ, bạo lực, lòng tham, chiến tranh và sự chết. Thần học Kitô giáo dạy rằng tội lỗi làm tổn thương các mối tương quan ở mọi cấp độ:

- tương quan với Thiên Chúa;
- tương quan với tha nhân;
- tương quan trong chính nội tâm chúng ta;
- và cả tương quan giữa con người với toàn thể công trình tạo dựng.

Thế giới vẫn tốt đẹp trong nguồn gốc của nó, nhưng đã bị tổn thương.

Đến đây, tôi thiết nghĩ sẽ có nhiều người lại đặt thêm một câu hỏi quan trọng khác: “Nếu Thiên Chúa biết trước sự dữ sẽ xảy ra, tại sao Ngài lại tạo dựng một thế giới có tự do?”

¹³ . Confessions, Book VII; Summa Theologiae I, q. 48, a. 1.

¹⁴ . CCC, nos. 400–401.

Thần học Kitô giáo trả lời rằng: một thế giới có tự do, tình yêu, nhân đức, hy sinh và ơn cứu độ thì cao quý hơn một thế giới không có tự do. **Thiên Chúa cho phép sự dữ xảy ra vì Ngài có thể làm phát sinh một điều thiện hảo lớn lao hơn ngay cả từ đau khổ và tội lỗi.**¹⁵

Đối với các Kitô hữu, ví dụ cao cả nhất chính là thập giá của Đức Giêsu Kitô. Cuộc khổ nạn và bị đóng đinh trên thập tự giá là một hành động phản bội, là sự hận thù, bất công và bạo lực — rõ ràng là sự dữ. Thế nhưng, các Kitô hữu tin rằng, Thiên Chúa đã biến chính sự dữ ấy thành phương thế cứu độ cho toàn thế giới.¹⁶

Điều này không có nghĩa rằng sự dữ là điều tốt. Kitô giáo không bao giờ tôn vinh sự dữ hay đau khổ. Trái lại, Kitô giáo công bố rằng Thiên Chúa quyền năng đến mức ngay cả sự dữ cũng không có tiếng nói cuối cùng.¹⁷

Vì thế, cái nhìn của Kinh Thánh không phải là: “Thiên Chúa tạo ra sự dữ,” nhưng là: “Thiên Chúa tạo dựng những hữu thể tốt lành với tự do, và sự dữ phát sinh khi tự do quay lưng lại với điều thiện.”

Và toàn bộ bi kịch của lịch sử cứu độ — từ Sách Khởi Nguyên/Sáng Thế cho đến sự phục sinh của Đức Giêsu Kitô — chính là câu chuyện về việc Thiên Chúa không ngừng chữa lành, cứu chuộc và phục hồi công trình tạo dựng trở về với sự tốt đẹp nguyên thủy viên mãn của nó.¹⁸

Vì thế, xin đừng nản lòng và đừng sợ hãi. Ngay giữa bóng tối, hỗn loạn và đau khổ của thế giới hôm nay, Thiên Chúa vẫn là Đấng tối cao và hoàn toàn làm chủ mọi sự. Trong

¹⁵ . CCC, no. 412; cf. Romans 8:28.

¹⁶ . Cf. Acts 2:23–24; Romans 5:8; John 3:16.

¹⁷ . Romans 8:37–39; John 16:33.

¹⁸ . Ephesians 1:9–10; Colossians 1:19–20.

sự khôn ngoan và quan phòng của Ngài, Thiên Chúa sẽ quy tụ và dẫn đưa mọi sự đến sự viên mãn theo kế hoạch thần kỳ và đúng thời điểm Ngài đã định.¹⁹

Trong lúc này đây, điều tôi muốn khuyến khích mọi người là: hãy hoàn toàn tín thác nơi Thiên Chúa. Đây không chỉ là xác tín của riêng tôi, mà còn là nền tảng cho đức tin và niềm hy vọng của mỗi chúng ta là những Kitô hữu.

Thiên Chúa đã dùng quyền năng và sức mạnh của Ngài mà cho Đức Giêsu Kitô sống lại từ cõi chết để giải thoát chúng ta khỏi mọi tội lỗi và sự chết muôn đời, ngõ hầu mang lại ơn cứu độ cho chúng ta. Nhờ máu nhiệm thập giá và sự phục sinh vinh quang của chính Con Một Người là Đức Giêsu Kitô mà chúng ta đã được tái sinh và ân ban sự sống đời đời, đặc biệt cho những ai tin vào Đức Giêsu Kitô.²⁰

Lm. Phêrô Trần Mạnh Hùng, STD.

Giáo sư Thần học Luân lý tại Đại học Công Giáo Notre Dame Úc Châu.

¹⁹ . Romans 8:18–28; Revelation 21:1–5.

²⁰ . 1 Corinthians 15:20–22; Romans 6:3–11; John 11:25–26.